

Уманський національний
університет садівництва

Факультет економіки і
підприємництва

Кафедра підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Економіка соціального забезпечення»

Рівень вищої освіти:	<u>другий (магістерський)</u>
Спеціальність:	<u>232 «Соціальне забезпечення»</u>
Освітня програма:	<u>Економіка соціального забезпечення</u>
Семестр:	<u>2</u>
Курс (рік навчання)	<u>1 (1)</u>
Форма навчання:	<u>денна</u>
Кількість кредитів ЄКТС:	<u>5</u>
Мова викладання:	<u>українська</u>
Обов'язкова/вибіркова:	<u>обов'язкова</u>

Лектор курсу	Микола Коротеєв
Профайл лектора	https://economics.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/koroteev-mikola-anatolijovich.html
Контактна інформація лектора (e-mail)	nickoroteyev@gmail.com
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1939

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу	Формування системи теоретичних знань і прикладних вмінь та компетентностей щодо змісту, напрямів, принципів й механізмів функціонування економіки соціального забезпечення як невід'ємної складової розвитку демократичної правової соціальної держави.
Завдання курсу	➤ виробити у здобувачів здатність розуміти особливості взаємозв'язків і взаємовпливу соціальних та економічних факторів розвитку держави і суспільства задля ефективного управління економічними процесами на макро- та мікрорівнях; ➤ формування у здобувачів глибокого розуміння, цілісного світогляду і навичок системного мислення в галузі соціально-економічного функціонування суспільства, спрямованого на створення умов для розвитку і самореалізації особистості в трансформаційних змінах глобального характеру; ➤ забезпечити набуття навичок з використання методичного апарату та інструментарію економіки соціального забезпечення з метою прийняття оптимальних управлінських рішень при розробці та реалізації соціальних проектів та програм.
Компетентності	➤ ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ➤ ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ➤ ФК 2. Здатність планувати та здійснювати соціальні дослідження з метою виявлення й аналізу соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення. ➤ ФК 8. Здатність оптимізувати процеси прийняття управлінських рішень у вирішенні питань соціально-економічної допомоги мало захищених категорій населення.
Програмні результати навчання	➤ ПРН 1. Використовувати сучасні теорії, методологію і методи соціальних та інших наук стосовно до завдань фундаментальних та прикладних досліджень у сфері соціального захисту. ➤ ПРН 6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для розвитку професійних навичок та якостей. ➤ ПРН 10. Пояснювати та надавати обґрунтовані відповіді населенню щодо форм, методів та засобів надання соціальної допомоги, пенсійного забезпечення та страхування. ➤ ПРН 13. Аналізувати ефективність реалізації соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах напрямку діяльності.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції / практичні (семінарські, лабораторні))	Зміст тем курсу	Завдання	Оціню- вання (балів)
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Концептуальні основи соціальної економіки				
Тема 1. Сутність економіки соціального забезпечення. Соціальні функції економіки.	2/2	Сутність поняття, суб'єкти, задачі, принципи економіки соціального забезпечення. Еволюція економічних систем. Соціальні функції економіки, напрями соціалізації діяльності. Власність як основоположна складова економічної системи. Концепція соціального ринкового господарства. Класифікація суспільного виробництва з погляду соціально-трудомих відносин. Завдання соціальної економіки. Критерій соціальної економіки. Соціальна справедливість як критерій соціальної економіки. Соціалізація економічних взаємин. Принципи та соціальні функції економіки. Особливості соціальної економіки в умовах глобалізації. Характеристики адресної соціальної системи.	Опрацювання лекційного матеріалу, сутнісна характеристика економіки соціального забезпечення. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Тема 2. Соціалізація економічного розвитку	2/2	Діалектика економічного і соціального та суперечності ринкової економіки. Синтез соціальної та економічної складових суспільного розвитку. Економічний розвиток - передумова соціального перетворення. Об'єктивна необхідність соціалізації економічного розвитку. Основні функції держави в економіці вільної конкуренції, верхні і нижні допустимі межі втручання в економіку конкурентоспроможного ринку для забезпечення матеріального добробуту населення. Чинники розвитку соціальної сфери. Інституційні основи координації соціальної економіки. Соціальні інститути. Інституційне забезпечення. Напрями інституційних змін в умовах соціалізації економіки. Механізм соціальної координації. Мета соціальної координації. Принцип механізму координації соціальної економіки. Методи	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з особливостями розбудови соціально орієнтованої економіки. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4

		забезпечення соціальної рівноваги у суспільстві. Роль держави у побудові соціально орієнтованої економіки. Типи і моделі соціальної ринкової економіки. Передумови соціалізації економіки в Україні; проблеми та суперечності вибору моделі соціальної політики в Україні.		
Тема 3. Соціальна політика держави та її роль у розвитку соціальної економіки	2/2	Зміст соціальної політики в умовах ринкової економіки та завдання державної соціальної політики. Об'єкти і суб'єкти (державна, суспільство, політичні партії, громадські організації тощо) соціальної політики, їх характеристика. Мета соціальної політики. Головні завдання соціальної політики. Соціальний моніторинг та принципи соціальної політики. Сучасні напрями соціальної політики в Україні. Соціальний захист населення як елемент соціальної політики. Зміст процесу соціального захисту населення. Принципи побудови системи соціального захисту. Адресність соціальної допомоги. Зміст процесу соціального страхування. Форми соціального страхування населення в сучасних економічних умовах.	Опрацювання лекційного матеріалу, визначення головних завдань та напрямів розвитку соціальної політики в Україні. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Тема 4. Нормативно-правове забезпечення соціальної політики	2/2	Законодавча, нормативно-правова база соціальної роботи в Україні. Класифікація нормативних документів, що регламентують соціальну роботу в Україні. Регламентуючі, дорадчі документи світового співтовариства. Характеристика нормативних актів, що регламентують соціальну роботу та захист населення в Україні. Основні положення Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії».	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з законодавчою, нормативно-правовою базою соціальної роботи в Україні.. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Модульний контроль				7
Змістовий модуль 2. Економічні аспекти соціального забезпечення населення				
Тема 5. Соціальний і людський розвиток	2/2	Передумови розвитку соціальної економіки. Передумови виникнення теорії сталого розвитку. Сутність сталого розвитку. Сталий розвиток як прерогатива формування соціально орієнтованої економіки. Особливості показників	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з теоретичними основами соціального і людського розвитку. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення	4

		соціального розвитку. Людський розвиток: суть та зміст. Концепція людського розвитку. Взаємозв'язок економічного зростання, зайнятості та людського розвитку. Безпека людського розвитку. Індекс людського розвитку. Методологія визначення індексу людського розвитку та його складових компонентів. Національна методика побудови індексу людського розвитку.	ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	
Тема 6. Соціальна стратифікація суспільства	2/2	Соціальна структура суспільства. Соціальна диференціація. Соціальні групи. Класифікація соціальних груп. Типи соціальних спільнот, прошарків. Соціально-економічна стратифікація. Загальні критерії стратифікації. Історичні типи стратифікації. Типи стратифікованого суспільства. Передумови стратифікації українського суспільства. Сучасна стратифікація суспільства. Маргіналізація. Олігархія. Поняття середнього класу. Критерії визначення середнього класу. Економічний статус: поняття та визначають його чинники. Види відхилення економічного статусу і показники. Диференціація економічного статусу - основа соціального розширення суспільства.	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з особливостями соціальної стратифікації суспільства. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Тема 7. Матеріальний добробут населення та проблема бідності	4/2	Добробут населення: поняття, сутність, показники. Вплив відносин власності на добробут населення. Рівень і якість життя. Система його показників: доходи населення сукупні, номінальні, реальні; рівень і динаміка цін на товари та послуги; тривалість робочого дня і робочого тижня; житлові умови; обсяг виплат і пільг; рівень освіти та медичного обслуговування; середня тривалість життя. Потенціал індивідуального розвитку людини як узагальнюючий показник добробуту населення країни. Структура споживання. Споживчий кошик та особливості його формування. Мінімальний споживчий бюджет і прожитковий мінімум. Бідність як соціально-економічне явище. Критерії забезпеченості та бідності. Основні соціально-економічні	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з методологією оцінки рівня і якості життя населення. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4

		методи вирівнювання економічного статусу населення та подолання бідності.		
Тема 8. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії*	4*/4	Мінімальні державні гарантії і мінімальні соціальні стандарти: поняття, сутність, значення. Система гарантій в галузі пенсійного забезпечення, посібників, оплати праці, медичного обслуговування, освіти і т.д. Класифікація державних соціально-економічних гарантій в залежності від об'єкта соціального захисту літніх людей та інвалідів, дітей, безробітних і т.д. Нормативно-правові документи, що закріплюють гарантії та пільги. Проблеми вдосконалення соціально-економічних гарантій в підтримці соціально вразливих груп населення.	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з системою соціальних стандартів та соціальних гарантій. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Модульний контроль				8
Змістовий модуль 3. Механізми соціалізації економіки				
Topic 9. Social responsibility in ensuring of the development of the social economy**	2**/2**	Theoretical foundations of social responsibility. Evolution and genesis of formation of social responsibility. Potential social responsibility. The essence of social responsibility. Levels of social responsibility. Positive consequences of socially responsible actions. Types of social responsibility. Grounds of social responsibility. Principles of social responsibility. Social responsibility of business in new conditions. Internal and external social responsibility of business. Levels of social responsibility of business. International practice of regulatory and legal regulation of socially responsible business.	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з сутністю соціальної відповідальності бізнесу. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Тема 10. Розвиток соціального підприємництва та розробка соціальних проєктів	4/4	Соціальне підприємництво як організаційно виокремлена та економічно самостійна первинна ланка виробничої сфери. Організаційні основи та особливості створення соціального підприємництва. Ознаки соціального підприємництва як суб'єкта господарювання. Класифікація соціального підприємництва за певними ознаками. Юридичні акти, що які регламентують умови створення, функціонування та ліквідації соціального підприємництва. Соціальні проєкти та соціальне проєктування. Сутність та структура соціального проєкту.	Опрацювання лекційного матеріалу, обґрунтування організаційних основ та особливостей створення соціального підприємництва. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4

		Соціальне проектування як процес створення соціального проекту.		
Тема 11. Соціальна безпека як критерій розвитку соціальної держави	2/2	Сутність соціальної безпеки держави. Поняття безпеки і небезпеки. Сучасна теорія безпеки. Джерела небезпеки. Економічна та соціальна безпеки. Сутність загрози, її трактування. Ознаки загроз. Джерела загроз. Суб'єкт особистої безпеки. Класифікація погроз безпеки людини. Національна безпека. Рівень соціальної безпеки та його діагностика. Поняття рівня соціальної безпеки. Соціальні потреби – соціальні інтереси – система цілей соціально-економічної безпеки. Класифікація економічних інтересів. Критерії та показники соціальної безпеки. Порогові значення показників соціальної безпеки. Сутність механізму забезпечення соціальної безпеки. Система забезпечення соціальної безпеки. Поняття механізму забезпечення соціальної безпеки. Структура механізму забезпечення соціальної безпеки. Його підсистеми, компоненти, рівні, вимоги для ефективного функціонування. Функції механізму забезпечення соціальної безпеки.	Опрацювання лекційного матеріалу, визначення напрямів і механізму забезпечення соціальної безпеки. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Тема 12. Моделі та програми соціального забезпечення у країнах з розвинутою економікою	2/2	Характеристика моделей соціальної політики в країнах з розвинутою ринковою економікою. Моделі соціальної політики в сучасному суспільстві: ліберальна, корпоративна, суспільна; "бісмаркова" і "беверіджська"; ліберальна, соціал-демократична, консервативна та католицька тощо. Досвід соціального забезпечення інших країн.	Опрацювання лекційного матеріалу, визначення особливостей соціальної політики в країнах з розвинутою ринковою економікою. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Модульний контроль				7
Всього за 2 семестр	30/28			70
Екзамен				30
Всього за курс				100

* залучений стейкхолдер для спільного проведення аудиторного заняття

**заняття ведуться на англійській мові

**Розподіл балів, присвоєваних здобувачам при вивченні дисципліни
«Економіка соціального забезпечення»**

Змістовий модуль	Поточний (модульний) контроль															Підсумковий контроль	Сума					
	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3											
Тема	T 1	T 2	T 3	T 4	МК 1	T 5	T 6	T 7	T 8	МК 2	T 9	T 10	T 11	T 12	МК 3							
Кількість балів за змістовий модуль	4	4	4	4	7	4	4	4	4	8	4	4	4	4	7	30	100					
в т.ч. за видами робіт:																						
- практичні заняття	3	3	3	3		3	3	3	3		3	3	3	3				3	3			
- виконання СРС	1	1	1	1		1	1	1	1		1	1	1	1				1	1			
- інші види робіт																						

ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика оцінювання	В основу рейтингового оцінювання знань закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, модульного контролю, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) здобувач може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) здобувач може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час підготовки презентацій, есе та самостійної роботи здобувача, проведення контрольних заходів здобувачі повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Очікується, що роботи здобувачів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату. Дотримання положень «Кодексу академічної доброчесності УНУС» доступний за посиланням: https://mon.udau.edu.ua/assets/files/normativni/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-unus-2019-1.pdf
Політика щодо відвідування	Регулярне відвідування лекцій, активна участь на практичних заняттях, ініціативність в обговоренні дискусійних тем, своєчасність виконання самостійної роботи. Організація навчання відбувається згідно розкладу http://mkr.udau.edu.ua/

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**Рекомендована література
Базова**

- Гусєва О.Ю., Воскобоева О.В., Легомінова С.В., Ромащенко О.С., Хлевицька Т.Б. Соціально-трудова відносина та економіка праці: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2019. 167с.
- Кривоконь Н. І. Проблеми соціальної роботи та соціальної економіки в Україні : навч. посіб. Чернівці : Чернігівський державний технологічний університет, 2012. 320 с.

3. Коваленко О.М., Мазник Л.В. Соціальна економіка: Конспект лекцій для студентів напряму 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці» галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» денної форми навчання. К.:НУХТ, 2013. 170 с.
4. Корнецький А. О., Гончарова М. А., Назарук В. Я. та ін. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін : посібник. Київ : ТОВ "ПІДПРИЄМСТВО "ВІЕНЕЙ", 2017. 188 с.
5. Костючков С. К. Основи соціальної держави та громадянського суспільства: Навчальний посібник. Херсон: Айлант, 2016. 256 с.
6. Мельник І.О., Олійник Т.Г., Горобченко О.А. Соціальна економіка: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового ступеня освітнього спеціальності 051 «Економіка». Миколаїв, 2018. 67 с.
7. Назарова Г. В., Гончарова С. Ю., Сотнікова Ю. В., Аграмакова Н. В. Соціальна економіка: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 285 с.
8. John B. Devis. Global Social Economy: Development, Work and Policy (Routledge Advances in Social Economics Book 14) 1st Edition, Kindle Edition. 2009. 320 p.

Допоміжна

9. Грішнова О. А. Людський розвиток : навч. посіб. – Київ : КНЕУ, 2006. – 308 с.
10. Економіка праці та соціально-трудова відносини: підручник / [А.М. Колот, О.А. Грішнова, О.О. Герасименко та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. К.: КНЕУ, 2009. 711 с.
11. Кодекс законів про працю України – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
12. Методика вимірювання регіонального людського розвитку / за ред. Е. М. Лібанової. Київ : Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи, 2012. 50 с.
13. Населення України: демографічні складові людського розвитку / за ред. О. М. Гладуна. Умань : Видавець "Сочінський", 2015. 180 с.
14. Nesterchuk Y., Korotieiev M., Cherneha I., Sokoliuk S., Zharun O. and Blenda N. Formation of Productive Employment of Labor Potential by Diversifying the Rural Economy. Proceedings of the 35th International Business Information Management Association Conference, IBIMA 2020: Education Excellence and Innovation Management: A 2025 Vision to Sustain Economic Development during Global Challenges. 1-2 April 2020, Seville, Spain, P. 14252-14258. (Scopus & Web of Science).
15. Prokopchuk, O., Nepochatenko, O., Ulyanych, Yu. & Korotieiev, M. Modern Vectors of Development of the Agricultural Insurance System in Ukraine. Proceedings of the 34th International Business Information Management Association Conference, IBIMA 2019: Education Excellence and Management of Innovations through Sustainable Economic Competitive Advantage: Vision 2025. 13-14 November 2019, Madrid, Spain, P.1863-1872. (Scopus & Web of Science).
16. Про зайнятість населення : Закон України № 5067 від 05.07.2012 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>.
17. Про оплату праці : Закон України № 440 від 14.01.2020 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95%80#Text>.
18. Про колективні договори і угоди : Закон України № 341 від 05.12.2019 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>.
19. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року "Про Стратегію людського розвитку" : Указ Президента України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#Text>
20. Соколюк С.Ю., Чернега І.І., Жарун О.В., Коротеев М.А., Тупчій О.С. Формування інноваційного проекту шляхом прийняття ефективних управлінських рішень. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва / Редкол.: О.О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань: Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2021. Вип 98. Ч. 2: Економічні науки. С. 203-211.
21. Уланчук В. С., Соколюк С. Ю., Жарун О. В., Коротеев М. А., Непочатенко О. А. Економетричні підходи до прогнозування фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку регіону. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2021. Вип. 99. Ч. 2 : Економічні науки. С. 163-171.

22. Чернега І.І., Бленда Н.О., Непочатенко О.А., Коротеев М.А., Мальована М.М., Пономарьова М.С. Основи формування соціального підприємництва як сучасної форми господарювання. «Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Техніка», Серія «Фізико-математичні науки»)» Випуск № 1(1) 2022. С 168-179.
23. Уланчук В.С., Соколюк С.Ю., Жарун О. В., Коротеев М.А., Тупчий О. С. Аналіз проблеми безробіття в Україні в аспекті соціально-економічної безпеки. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2022. Вип. 100. Ч. 2 : Економічні науки. С. 170--178.

Інформаційні ресурси

24. Державна служба статистики України URL : <https://ukrstat.gov.ua/>
25. Державна служба зайнятості України URL : <http://www.dcz.gov.ua>
26. Державна служба України з питань праці URL : <https://dsp.gov.ua/>
27. Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України URL : <https://idss.org.ua/>
28. Міжнародна організація праці (МОП) URL : www.ilo.org.
29. Міністерство соціальної політики України URL : <https://www.msp.gov.ua/>
30. Human Development Reports URL : <https://hdr.undp.org/>